

ปิดช่องแคบฮอร์มุซ ‘ไม่ตาย’ อิหร่านเปิดศึกสหรัฐ

คอลัมน์ : ชีพจรเศรษฐกิจโลก

ผู้เขียน : ไพรัตน์ พงศ์พานิชย์

A map showing the Strait of Hormuz and Iran is seen behind a 3D printed miniature of U.S. President Donald Trump in this illustration taken June 22, 2025. REUTERS/Dado Ruvic/Illustration

ความตึงเครียดเชิงภูมิรัฐศาสตร์ของโลกทวีขึ้นสูงสุดในเวลานี้ หลังจากที่กองทัพสหรัฐอเมริกา ภายใต้คำสั่งของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ส่งฝูงบินทิ้งระเบิด “บี-2 บอมเบอร์” โจมตีจุดที่เชื่อว่าเป็นที่ตั้งของแหล่งเสริมสมรรถนะนิวเคลียร์ 3 จุดในอิหร่าน คือที่ ฟอร์โดว์, นาทานซ์ และอิสฟาฮาน โดยใช้เครื่องบินรบที่บินตรงจากสหรัฐอเมริกาไปยังพื้นที่เป้าหมาย กินเวลานาน 18 ชั่วโมง เพื่อทิ้งระเบิดขนาดใหญ่ “จีบียู-57” หนักกว่า 13,000 กิโลกรัม ที่ออกแบบมาเพื่อทำลายเป้าหมายใต้ดินโดยเฉพาะ ซึ่งเรียกกันว่า “บังเกอร์ บัสเตอร์” จำนวน 14 ลูก ลงสู่เป้า

พลเอกแดน แคน ประธานคณะเสนาธิการทหารร่วมของสหรัฐอเมริกา แถลงในเวลาต่อมาว่า “ปฏิบัติการ มิตไนต์ แสมเมอร์” สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับแหล่งนิวเคลียร์ของอิหร่าน แต่ไม่ยอมใช้คำกล่าวอ้างเดียวกันกับทรัมป์ก่อนหน้านี้ที่ว่า เป้าหมายถูกทำลายเสียหาย “สิ้นซาก” โดยกล่าวเพียงว่า ขอบเขตของความเสียหายของแหล่งนิวเคลียร์ใต้ดินของอิหร่านยังไม่มีที่ยืนยัน

เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การประกาศที่จะตอบโต้จากทางการอิหร่าน อาร์เมียร์ ซาอีด อิราวานี เอกอัครราชทูตอิหร่านประจำสหประชาชาติ ยืนยันว่าการโจมตีครั้งนี้เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างชัดเจน และชี้ว่าอิสราเอลได้จุดลากทรัมป์เข้าสู่สงครามราคาแพงและปราศจากมูลเหตุที่เหมาะสมอีกครั้งหนึ่งแล้ว

ในขณะที่ มาซูด เปเรชเคียน ประธานาธิบดีอิหร่านยืนยันกับ ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครง แห่งฝรั่งเศสว่า สหรัฐจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองต่อการรุกรานของตนเอง เป็นการส่งสัญญาณว่าอิหร่านมีแนวโน้มจะโจมตีแก้เผ็ด และดึงสหรัฐอเมริกาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในความขัดแย้งเรื้อรังในตะวันออกกลาง

บรรดาผู้นำโลกพากันเรียกร้องให้ทั้งสองฝ่ายยับยั้งชั่งใจ และให้หันกลับมาใช้วิธีการเจรจาทางการทูต เพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามออกไปจนนอกเหนือการควบคุม ผู้นำชาติตะวันตกส่วน

ใหญ่ร้องขอให้ทั้งสองฝ่ายกลับสู่โต๊ะเจรจา ในขณะที่จีนและรัสเซียออกมาประณามการโจมตีครั้งนี้ของสหรัฐอเมริกา ว่าเป็นการทำลายความมั่นคงของโลก

ขณะที่ทั่วโลกยังจับตารอดูว่าอิหร่านจะตอบโต้การโจมตีครั้งนี้ด้วยวิธีใด สำนักข่าวรอยเตอร์ รายงานว่า รัฐสภาอิหร่านมีมติให้ความเห็นชอบในการ “ปิดช่องแคบฮอร์มุซ” เส้นทางเดินเรือพาณิชย์สำคัญอันดับต้น ๆ ของโลก เป็นการตอบโต้เพื่อสร้างความเสียหายให้กับสหรัฐอเมริกาแล้ว โดยสภาที่ปรึกษาความมั่นคงสูงสุดแห่งอิหร่านจะทำหน้าที่ตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายว่าจะดำเนินการตามมติหรือไม่

ช่องแคบฮอร์มุซเป็นช่องทางเดินเรือแคบ ๆ แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการค้าโลก “การปิดช่องแคบฮอร์มุซ” เป็นหนึ่งในวิธีการที่บรรดานักวิเคราะห์ระบุว่า อิหร่านสามารถใช้ตอบโต้สหรัฐอเมริกาได้ เพราะนอกจากจะเป็นเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ที่สำคัญแล้ว ยังเป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันออกสู่ตลาดโลกมากถึงราว 20 ล้านบาร์เรลต่อวัน หรือราว 1 ใน 5 ของปริมาณน้ำมันที่ทั่วโลกใช้กันอยู่ในแต่ละวัน ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นเส้นทางส่งก๊าซธรรมชาติเหลว (แอลเอ็นจี) ที่สำคัญที่สุดด้วยอีกต่างหาก

ในอดีต “อิหร่าน” เคยขู่ที่จะปิดกั้นเส้นทางเดินเรือผ่านช่องแคบฮอร์มุซนี้มาแล้วหลายครั้ง ซึ่งจะทำให้การค้าโลกสะดุด และจะส่งผลกระทบใหญ่หลวงต่อราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ แต่กระนั้น อิหร่านก็เพียงแค่ข่มขู่ ไม่เคย “ปิดตาย” ช่องแคบฮอร์มุซจริง ๆ จัง ๆ มาก่อน

ช่องแคบฮอร์มุซมีนัยสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อสหรัฐอเมริกาและโลก ตราบเท่าที่เศรษฐกิจของทั่วโลกยังคงต้องพึ่งพาน้ำมันและก๊าซธรรมชาติหล่อเลี้ยง เส้นทางเดินเรือแคบ ๆ แห่งนี้อยู่ระหว่างประเทศโอมานและอิหร่าน เป็นช่องทางเชื่อมต่ออ่าวเปอร์เซียที่อยู่เหนือขึ้นไป กับอ่าวโอมานที่อยู่ทางด้านใต้ และเชื่อมต่อกับทะเลอาหรับ เพื่อออกสู่มหาสมุทรอินเดีย ส่วนที่แคบที่สุดมีความกว้างเพียง 33 กิโลเมตร โดยมีร่องน้ำลึกสำหรับเดินเรือทะเลได้กว้างเพียงแค่ 3 กิโลเมตรเท่านั้น

ข้อมูลของการเดินเรือพาณิชย์ล่าสุดจากบริษัท วอร์เท็กซ์ ระบุว่า ระหว่างต้นปี 2022 เรือยมาจนถึงเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา มีเรือขนถ่ายน้ำมันทั้งที่เป็นน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมอื่น ๆ ใช้ช่องแคบฮอร์มุซเป็นทางผ่านวันละ 17.8 ล้านบาร์เรล ถึง 20.8 ล้านบาร์เรลทุกวัน สมาชิกของกลุ่มประเทศโอเปก

อาห์ ซาอุดีอาระเบีย, อิหร่าน, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, คูเวต และอิรัก ล้วนอาศัยช่องแคบฮอร์มุซเป็นเส้นทางในการส่งออกน้ำมันของตนเอง โดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ในภูมิภาคเอเชีย ช่องแคบฮอร์

มุขจึงมีนัยสำคัญสูงมาก ถึงขนาดสหรัฐอเมริกาส่งกองเรือที่ 5 ไปประจำอยู่ในบาร์ทเรน เพื่อภารกิจคุ้มครองเส้นทางเดินเรือในบริเวณนี้เป็นการเฉพาะ

การปิดช่องแคบฮอร์มุซทำให้อิหร่านได้เปรียบในแง่ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อสหรัฐอเมริกาและทรัมป์ได้ เพราะจะทำให้ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นโดยฉับพลัน ส่งผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม การปิดช่องแคบฮอร์มุซอาจกลายเป็นการทำร้ายตัวเองของอิหร่านพร้อมกันไปด้วย เพราะอิหร่านเองก็จำเป็นต้องใช้เส้นทางนี้เพื่อส่งออกน้ำมันเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น ยังก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะทำให้บรรดาชาติอาหรับในอ่าวเปอร์เซีย ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการโจมตีอิหร่านหันมาพึ่งพาสงครามเป็นเครื่องมือในการปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง

ยิ่งไปกว่านั้น การปิดช่องแคบฮอร์มุซยังส่งผลลบรุนแรงต่อจีน ประเทศที่เป็นผู้ซื้อน้ำมันดิบเกือบ 90% ของอิหร่าน ซึ่งไม่สามารถส่งออกโดยทั่วไปได้ตามมาตรการแซงก์ชันของสหประชาชาติ นี่คือเหตุผลที่ว่าทำไม “มาร์โก รูบิโอ” รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาถึงได้ออกมาเรียกร้องให้จีนออกมาดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ให้อิหร่านปิดช่องแคบฮอร์มุซแห่งนี้ ที่รูบิโออ้างว่าจะเป็นความผิดพลาดร้ายแรง ระดับเดียวกันกับการฆ่าตัวตายทางเศรษฐกิจ ทั้งสำหรับ “จีนและอิหร่าน”

แต่ท่าทีล่าสุดของอิหร่านดูเหมือนไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ไซยิด อับบาส อาราคี รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่าน พูดเป็นนัยถึงการตอบโต้สหรัฐอเมริกาว่า อาจเป็นวิธีการแบบปลายเปิด เพราะผู้ที่ถล่มอิหร่าน “ต้องได้รับผลตอบแทนชนิดที่ไม่มีวันสิ้นสุด”

อ่านข่าวต้นฉบับได้ที่ : <https://www.prachachat.net/world-news/news-1834175>